

К. соц. н. Бержанір А. Л.

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
(Україна)*

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Мінімізація і зміна соціальних функцій держави, скорочення частки її соціальної відповідальності призвели до виникнення об'єктивних передумов для активізації потенціалу недержавних чинників у сфері соціальної політики. Серед них все більш активну роль починає грати бізнес, який отримує поступово вагомий потенціал для реалізації зовнішніх і внутрішніх соціальних функцій завдяки зростанню політики соціальної відповідальності.

Соціальна відповідальність бізнесу є невід'ємною частиною стратегії розвитку в умовах формування інноваційної економіки, яка прагне створити свій позитивний імідж і отримати конкурентні переваги. Специфіка соціальної відповідальності бізнесу в умовах інноваційного розвитку полягає в розробці бізнесом такої стратегічної ініціативи, яка може враховувати основоположні принципи соціально відповідальної ділової практики (створення нових робочих місць, охорона навколишнього середовища, сумлінне ставлення до клієнтів, партнерів тощо).

Усвідомлення суспільством значущості соціальної відповідальності є запорукою певних очікуваних досягнень у цій сфері. У зв'язку з особливостями цієї категорії, яка за своєю сутністю є багатоаспектною та багатогранною, її розуміння не обмежується одним якимось визначенням або поняттям. Соціальна відповідальність пронизує всю систему суспільних відносин, характеризує певний тип поведінки, відтворює рівень культури і моральні якості людини й суспільства [1, с. 29].

В Україні соціально відповідальний бізнес перебуває в початковій стадії свого розвитку, а тому відсутні чіткі і зрозумілі критерії оцінки корпоративної соціальної відповідальності, уявлення про те, якими є етичні принципи сучасного бізнесу і економічні вигоди соціально відповідальної поведінки.

У цих умовах стає актуальною розробка механізмів підвищення соціальної відповідальності бізнесу, визначення принципів і критеріїв оцінок для формування методичних підходів до дослідження та аналізу проблеми. Вимагають вирішення проблеми балансування результатів економічної діяльності між вигодами для суспільства і вигодами для учасників бізнесу.

На думку О.А. Грیشнової, дотримання бізнесом встановлених правил, закріплених в межах національного законодавства, слід вважати базовим ступенем соціальної відповідальності. Такими мають бути всі підприємства. Це не лише громадський обов'язок підприємця, а безумовна вимога, виконання якої мають контролювати і забезпечувати державні органи. Якщо держава не забезпечує виконання законів, то тут вже мова має йти про соціальну відповідальність держави. Турбота підприємства про своїх працівників, споживачів, територіальну громаду й довкілля понад встановлені законами норми, на нашу думку, свідчить про розширений ступінь соціальної відповідальності. У таких випадках є сенс оцінювати її динаміку, проводити рейтинги, виявляти кращих. А розуміння соціальної відповідальності бізнесу як використання лише таких способів отримання прибутку, які не завдають шкоди людям, природі, суспільству має стати вищим орієнтиром соціальної відповідальності в контексті мети не просто здобути позитивний імідж, а покращити своєю діяльністю життя суспільства [2].

У формованому середовищі бізнес знаходить партнерів для створення механізмів цивілізованого лобіювання своїх інтересів, в тому числі в реалізації законодавчих ініціатив, готує умови для постійного діалогу з суспільством і розширення сфери впливу на систему державного управління. У вітчизняній практиці соціально відповідальний бізнес існує поки тільки в середовищі великих корпорацій і меншою мірою притаманний середній і малій його формам. Це пояснюється, передусім, відсутністю вільних фінансових ресурсів. Крім того, проблемою розвитку тут є нестача кваліфікованих кадрів – менеджерів з розвитку та управління соціальними програмами.

Україні потрібно було б розробити основні законодавчі положення формування українських інтегрованих корпоративних структур та порядку застосування їхнього інноваційно-інвестиційного потенціалу. Передбачається, що найближчим часом такі структури в країні будуть створюватися в авіабудуванні, галузях засобів масової інформації та телекомунікаціях, біотехнології та інших високотехнологічних сферах сучасної економіки. Варто зазначити, що які б підходи не використовувались, завжди є місце таким процесам як злиття та поглинання, і для збільшення ефективності, вони повинні підлягати державному регулюванню [3].

Отже, особливості соціальної спрямованості національної економіки обумовлюють характер економічних чинників, що впливають на інноваційний потенціал. Державна науково-інноваційна політика, політика фінансових установ, конкурентна стратегія суб'єктів інноваційної діяльності, формування груп споживчих переваг та інші чинники, що впливають на інноваційний потенціал і на інноваційний процес в цілому, залежать, в тому числі, і від соціальної спрямованості державної політики. Найбільш багатообіцяючі інновації в технологіях і бізнесі будуть або успішними, або невдалими, в залежності від того, чи будуть вони підтримуватися супутніми соціальними інноваціями.

Список використаних джерел:

1. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): [монографія] / О. Ф. Новікова, М. Є. Дейч, О. В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 296 с.
2. Грішнова О. А. Соціальна відповідальність у контексті подолання системної кризи в Україні [Електронний ресурс] / О. А. Грішнова. – Режим доступу: <http://dse.org.ua/archive/15/3.pdf>.
3. Волосковець Н. Ю. Соціальна відповідальність підприємств як основа інноваційного розвитку сучасної економіки [Електронний ресурс] / Н. Ю. Волосковець. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon.pdf.